

Povzetek

Raziskava temelji na ohranjenih rokopisih piranske izpostave Pokrajinskega arhiva Koper iz 13. in prvih desetletij 14. stoletja, ki opisujejo reševanje ozemeljskih sporov in določanje meja srednjeveškega Pirana s sosedi. Sodeč po ohranjenih zapisih o mejnih sporih in dogovarjanjih s sosednjimi mestnimi naselbinami, se je Piran največkrat soočal s sosednjo Izolo, sledile so Buje, občasno pa je bilo potrebno reševati tudi mejna vprašanja z Umagom. Pristopi, in rešitve ki so jih pri določanju medsebojnih razmejitev uporabljale sprte strani, so bili že pred stoletji primerljivi s sodobnimi: mestne državice so v medsebojnih dogovorih že v srednjem veku poznale takó skupine pogajalskih izvedencev (današnje ekspertne skupine), kot odločanje s pomočjo izbranih razsodnikov-mediatorjev in zunanjih arbitrov, pa tudi dogovore na "premierski" ravni (mestnih glavarjev). Opisu okoliščin, v katerih je prihajalo do podrobnejšega določanja meja in razčiščevanja vprašanj v zvezi z njimi, sledi primer srednjeveškega opisa (piranskih) komunalnih meja, nato pa so podrobneje predstavljeni zapisi, ki so nastali v zvezi z razmejitvami med Piranom in Bujami.

Sporazumi o granicama srednjovekovnih gradskih teritorija (Piran i njegovi susjedi)**Darja Mihelič****Sažetak**

Istraživanje se zasniva na sačuvanim rukopisima piranske podružnice Pokrajinskog arhiva u Kopru iz 13. i prvih desetljeća 14. stoljeća koji opisuju rješavanje zemljišnih sporova i određivanje međa srednjovekovnoga Pirana sa susjedima. Sudeći po sačuvanim zapisima o graničnim sporovima i dogovaranjima sa susjednim naseljima, Piran se je najčešće sukobljavao sa susjednom Izolom, slijedile su Buje, a povremeno je bilo potrebno rješavati i granična pitanja s Umagom. Pristupi i rješenja koje su pri određivanju međusobnih razgraničenja upotrebljavale zavađene strane prije više stoljeća usporedive su s ovremenima: gradske državice su u međusobnim dogovaranjima već u srednjem vijeku poznavale kako skupine pregovaračkih vještaka (današnje "stručne skupine"), tako i odlučivanje pomoću izabranih sudaca-posrednika i vanjskih arbitara, a također i dogovore na "premijerskoj" razini (mjesnih poglavara). Opisu okolnosti u kojima je dolazilo do podrobnijega određivanja međa i raščišćavanja pitanja vezanih uz njih slijedi primjer srednjovekovnoga opisa (piranskih) komunalnih međa, a potom su podrobnije predstavljeni zapisi koji su nastali u vezi s razgraničenjima između Pirana i Buja.

Gli accordi sui confini dei territori cittadini medievali (Pirano e i suoi vicini)**Darja Mihelič****Riassunto**

La relazione si basa sui manoscritti del XIII e primi decenni del XIV secolo custoditi presso la sede piranese dell'Archivio regionale di Capodistria incentrati sulla soluzione di contese territoriali e sulla determinazione dei confini tra la Pirano medievale e le città limitrofe. A giudicare dalle fonti conservate sulle contese riguardanti i confini, Pirano si è per lo più scontrata con la vicina Isola, seguita da Buie e qualche volta è stato necessario risolvere anche le questioni di confine con Umago. Gli approcci e le soluzioni applicate secoli fa

dalle parti contrastanti per determinare le delimitazioni comuni, sono comparabili a quelli contemporanei: già nel medioevo gli staterelli cittadini negli accordi reciproci conoscevano le prerogative sia dei gruppi di esperti in trattative (i "gruppi professionali" contemporanei) sia delle decisioni prese con l'aiuto di giudici-intermediari ed arbitri esterni scelti, come anche degli accordi presi a livello di "primi ministri" (capi locali). Alla descrizione delle circostanze in cui si arrivava ad una definizione più attenta dei confini e del chiarimento di questioni ad essi legate, seguono un esempio di descrizione dei confini comunali (piranesi) ed una presentazione più accurata di documenti redatti in occasione della delimitazione tra Pirano e Buie.

Border negotiations on medieval town districts (Piran and its neighbours)

Darja Mihelič

Summary

The research describes settlements of territorial and border disputes of medieval Piran and the neighbouring urban settlements in north-western Istria. It draws on the preserved manuscripts kept by the Piran Branch of the Regional Archives Koper dating back to the 13th and the first decades of the 14th century. Most charters were published by Camillo De Franceschi, one by Pietro Kandler, and a few were left unpublished. Judging from the preserved records on border disputes and negotiations conducted with its neighbours, Piran was most often at odds with Izola and Buje, and occasional border disputes would also arise in its relations with Umag. The description of situations that led to the specification of borders and settlement of related questions is followed by an example of a medieval description of (Piran) communal borders, which is followed by detailed descriptions related to border delimitations between Piran and Buje. The findings arising from the border settlement examples under discussion shed light on the compositional and spatial structure of medieval Istrian urban settlements that were not confined to the urban core but included broader agrarian surroundings. In this framework they developed – despite being subject to Istrian authorities – their own administration and judicial system, and constituted complete city states living side by side in the urban environment of north-western Istria. They rigorously protected their territory and borders. Any breach of border by neighbouring communes led to disputes that were settled by mutual negotiations. The latter were conducted by selected representatives and with the assistance of superior Istrian authorities or secular and ecclesiastical lords. Customary approaches to border settlements were comparable to modern ones: medieval city states already employed groups of negotiation authorities (present "expert groups"), decision-making with the aid of selected arbiters–mediators and external arbiters, as well as agreements at "prime-ministerial" level (city chieftains).